

กลวิธีการแปลภาษาเพศหญิงในบทบรรยายภาพยนตร์

The Study of Strategies in Translating Female Language in Subtitles

ธนิตกานต์ สุวรรณทอง (Thanitkan Suwannathong)* ดร.สุจริตลักษณ์ ดีผดุง (Dr.Sujaritlak Deepadung)**

กฤตยา อกนิษฐ์ (Krittaya Akanisdha)***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเรื่องกลวิธีการแปลภาษาเพศหญิงในบทบรรยายภาพยนตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการแปลภาษาเพศหญิงที่ปรากฏในบทบรรยายภาพยนตร์ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกภาพยนตร์เรื่อง Sex and the City: the Movie และเรื่อง Sex and the City 2 มาศึกษาและวิเคราะห์

จากการศึกษาพบว่ากลวิธีที่ผู้แปลใช้ในการถ่ายทอดภาษาเพศหญิงที่ปรากฏในบทบรรยายภาพยนตร์ คือ ผู้แปลเลือกใช้คำที่สามารถสื่อความหมายและอารมณ์ของตัวละครได้ชัดเจนและใกล้เคียงกับต้นฉบับ และยังใช้คำที่กระชับเพื่อไม่ให้บทแปลยาวเกินพื้นที่จำกัดของจอภาพยนตร์ตามแนวคิดการแปลภาพยนตร์

ABSTRACT

This research is a study of techniques in translating female language in subtitles. The objective of this research is to study and analyze female language translation techniques used in subtitles. The study is based on movies; Sex and the City: the Movie and Sex and the City 2.

The result shows that the translator can accurately transfer the words, phrases, or even sentences from the original meaning and emotion of the characters to the translated version. The words used in translated version are concise enough which is according to the limited space on the screen in film translation theory.

คำสำคัญ: กลวิธี การแปล ภาษาเพศหญิง บทบรรยายภาพยนตร์

Key Words: Techniques, Translation, Female Language, Subtitles

*นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

**รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

***อาจารย์ สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

บทนำ

นับตั้งแต่ที่สื่อภาพยนตร์ได้ถือกำเนิดขึ้นมาจนถึงปัจจุบันนี้เป็นเวลานานกว่าหนึ่งร้อยปี ภาพยนตร์ได้เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก และนับเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้และเรื่องราวเกี่ยวกับสังคมอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งผู้รับชมภาพยนตร์ยังสามารถเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมต่างๆ ที่อยู่นอกเหนือจากบทเรียนได้อีกด้วย การแปลจึงเป็นเสมือนสื่อหลักที่เข้ามามีบทบาทในการเชื่อมโยงข้อมูลความรู้ระหว่างสังคมและสื่อสารภาษา วัฒนธรรม ความคิด และค่านิยมที่แตกต่างไปจากสังคมนั้นๆ เพื่อให้บุคคลที่ต้องการรับชมภาพยนตร์ แต่อาจมีข้อจำกัดในการรับรู้และเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมดังกล่าว สามารถรับรู้และเข้าใจภาพยนตร์ได้ดีเทียบเท่าหรือใกล้เคียงกับผู้รับชมภาพยนตร์ต้นฉบับ

ในการแปลโดยทั่วไปนั้น ผู้แปลต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องทั้งด้านบริบทและด้านการสื่อความหมาย แต่ในการแปลบทภาพยนตร์นั้น จะมีข้อจำกัดบางประการที่ผู้แปลต้องคำนึงถึงนอกจากความถูกต้องและอรรถรสที่เทียบเท่ากับบทภาพยนตร์ต้นฉบับ ผู้แปลจะต้องคำนึงถึงบทบาทที่ถ่ายทอดออกมาให้สอดคล้องกับการเคลื่อนไหวริมฝีปากของตัวละครที่ปรากฏให้เห็นในภาพยนตร์ ส่วนการแปลบทบรรยายได้ภาพ ผู้แปลก็ต้องถ่ายทอดบทแปลให้มีจำนวนตัวอักษรที่สอดคล้องกับพื้นที่ของจอภาพยนตร์ และเวลาที่มีจำกัดอีกด้วย

เนื่องจากภาพยนตร์เป็นสื่อที่มุ่งเน้นให้ความบันเทิงแก่ผู้ชม ผู้แปลบทภาพยนตร์จึงต้องถ่ายทอดความหมาย รวมทั้งรักษาอรรถรสของภาพยนตร์ต้นฉบับให้ได้ ผู้แปลจะต้องตระหนักในลักษณะเฉพาะของบทภาพยนตร์ เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเข้าใจผิดจนเกิดการแปลผิด ในการแปลบทภาพยนตร์ ผู้แปลจึงควรเลือกใช้คำให้เหมาะสม ต้องเก็บใจความสำคัญและอรรถรสของภาพยนตร์ไว้ให้ได้ เนื่องจากบท

ภาพยนตร์จะช่วยให้ผู้รับชมสามารถเข้าใจเนื้อหาเรื่องราว และลักษณะนิสัยของนักแสดง และยังสามารถสื่ออารมณ์ของนักแสดงที่แฝงไว้อีกด้วย

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้คำและการถ่ายทอดภาษาฉบับแปลอีกด้วย เช่น เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ และความสัมพันธ์ของตัวละครในภาพยนตร์นั้นๆ เป็นต้น ซึ่งมีการศึกษาและการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ภาษาของมนุษย์อย่างแพร่หลาย ทั้งด้านการเลือกใช้คำศัพท์ วลี รวมถึงโครงสร้างไวยากรณ์ โดยการศึกษาและวิจัยเหล่านี้จะศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและหน้าที่ของภาษาในสังคม เช่น การใช้ภาษาที่แตกต่างกันของเพศในสังคม ลักษณะการใช้ภาษาของเพศหญิงและเพศชาย เป็นต้น ซึ่งการศึกษาการใช้ภาษาเหล่านี้จะทำให้ผู้แปลเข้าใจว่าเพราะเหตุใดผู้คนถึงใช้ภาษาที่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่แตกต่างกันของภาษาเพศหญิงและภาษาเพศชาย ในแต่ละสังคม การใช้ภาษาของผู้หญิงและผู้ชายจะแตกต่างกันบ้าง แต่ผู้คนส่วนใหญ่มักไม่ทราบหรือไม่ได้สังเกตถึงความแตกต่างนั้นก็เพราะเราใช้ภาษากันไปตามความเคยชินและการศึกษาเรื่องเพศกับการใช้ภาษาก็มีความน่าสนใจ เนื่องจากเพศของการใช้ภาษานั้นจะส่งผลต่อการใช้ภาษาของมนุษย์

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดเรื่องเพศกับการใช้ภาษานั้น สามารถนำมาเชื่อมโยงกับการแปลได้ เพราะแนวคิดเรื่องนี้จะสามารถช่วยให้ผู้แปลเลือกใช้ภาษาในการถ่ายทอดภาษาที่แตกต่างระหว่างเพศหญิงและเพศชายได้อย่างเหมาะสม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากลวิธีการแปลภาษาเพศหญิงในบทบรรยายภาพยนตร์ เพื่อที่จะศึกษาว่ากลวิธีในการแปลนั้นเป็นอย่างไร และลักษณะของภาษาเพศหญิงในบทแปลจะแตกต่างหรือเหมือนกับในต้นฉบับหรือไม่ โดยใช้แนวคิด ทฤษฎีและความสำคัญเรื่องเพศกับการใช้ภาษา และการแปลบทภาพยนตร์มาเป็นแนวทางในการวิจัย ผู้วิจัยได้เลือกภาพยนตร์ต่างประเทศที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับเพศหญิง

นำเสนอเนื้อเรื่องที่สะท้อนการใช้ชีวิตประจำวันของผู้คนทั่วไป เพื่อที่จะนำการใช้ภาษาของตัวละครมาศึกษากลวิธีการถ่ายทอดจากภาพยนตร์ต้นฉบับภาษาอังกฤษไปเป็นฉบับแปลภาษาไทย อย่างไรก็ตามการวิจัยนี้ยังอยู่ในขั้นตอนการศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการแปล

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษากลวิธีการแปลภาษาเพศหญิงในบทบรรยายภาพยนตร์จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ศึกษาวิธีการแปลภาษาเพศหญิงในบทบรรยายภาพยนตร์ จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย การวิจัยนี้เป็นการอธิบายข้อมูลแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ชมภาพยนตร์เรื่อง Sex and the City: the Movie และ Sex and the City 2
3. จัดทำบทภาพยนตร์ภาษาอังกฤษและภาษาไทย โดยฉบับที่บทภาพยนตร์จากการถอดเสียงภาษาอังกฤษ และฉบับที่บทบรรยายภาษาไทย
4. คัดเลือกและเก็บรวบรวมข้อมูลที่ปรากฏในภาพยนตร์ตามแนวคิดเรื่องเพศกับการใช้ภาษา
5. ศึกษาวิธีการแปลภาษาเพศหญิง
6. สรุปผลการวิจัยและนำเสนอเป็นผลการวิจัยเพื่อสรุปให้เห็นถึงกลวิธีการแปลภาษาเพศหญิงที่ปรากฏในบทบรรยายภาพยนตร์ใน

สถานการณ์ต่างๆ ตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตในการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาข้อมูลจากบทบรรยายภาพยนตร์ที่ปรากฏในแผ่นดีวีดีภาพยนตร์เรื่อง Sex and the City: the Movie ออกวางจำหน่ายในปี พ.ศ. 2551 ความยาว 145 นาที และ เรื่อง Sex and the City 2 ออกวางจำหน่ายในปี พ.ศ. 2553 ความยาว 146 นาที ภาพยนตร์ทั้ง 2 เรื่อง เป็นภาพยนตร์ประเภทสุขนาฏกรรมจินตนิยม (romantic comedy) กำกับแสดงโดย ไมเคิล แพทริก คิง ผลิตโดยบริษัท นิวไลน์ ซีนีมา จำกัด (New Line Cinema) จัดจำหน่ายแผ่นดีวีดีโดยบริษัท แคททาลิสท์ อัลลายแอนซ์ (ประเทศไทย) จำกัด (Catalyst Alliance (Thailand))
2. ศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการแปลภาษาเพศหญิง โดยวิเคราะห์ควบคู่กับบริบทสถานการณ์ รวมถึงลักษณะท่าทางของนักแสดงที่ปรากฏในภาพยนตร์ด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูล 2 ประเด็น คือ เรื่องภาษาเพศหญิงที่ปรากฏในบทบรรยายภาพยนตร์ และเรื่องกลวิธีการแปลบทบรรยายภาพยนตร์ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอรวมอยู่ในส่วนเดียวกัน โดยใช้แนวคิดทฤษฎี ดังต่อไปนี้

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการแปล

นักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีการแปลไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย พอสรุปได้ดังนี้

แคทเธอริน (1974) เสนอแนวทางการถ่ายทอดความหมายในระดับคำ ดังนี้

1. การถ่ายทอดสิ่งที่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมของผู้สื่อสารและผู้รับสาร สามารถทำได้ดังนี้

1.1 การแยกความหมายต้นฉบับที่ใช้คำๆ เดียวโดยในภาษาฉบับแปลอาจใช้คำแปลหลายคำตามความเหมาะสม

1.2 การถ่ายทอดโดยการรวมความหมาย ในต้นฉบับใช้คำหลายคำ ซึ่งมีความหมายอย่างเดียวกัน แต่เลือกใช้เจาะจงลงไปตามบริบท สถานการณ์ ส่วนในฉบับแปลใช้คำเพียงคำเดียว

1.3 การถ่ายทอดสำนวน โวหาร และสุภาษิต สามารถถ่ายทอดเป็นความหมายโดยตรงหรือถ่ายทอดเป็นสำนวน โวหาร และสุภาษิตในภาษาฉบับแปล

2. การถ่ายทอดสิ่งที่ไม่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมผู้รับสาร บาร์นเวลล์ (1974) ได้เสนอวิธีการถ่ายทอดสิ่งที่ไม่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมผู้รับสารไว้ ดังนี้

2.1 การใช้ข้อความอธิบาย บอกความหมายตามรูปคำศัพท์และ โยงความหมายเข้าสู่ความคิด หรือความหมายของคำที่ใช้ในข้อความหรือเนื้อเรื่อง

2.2 การใช้การทับศัพท์

2.3 การใช้คำที่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมปลายทาง ซึ่งความหมายของคำในภาษาต้นฉบับกับคำในภาษาฉบับแปลอาจไม่เหมือนกัน แต่สามารถสื่อความสำคัญให้ได้ความหมายคล้ายกัน การถ่ายทอดความหมายโดยวิธีนี้ ควรเลือกคำให้มีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น แทนพีชด้วยพีช แทนสัตว์ด้วยสัตว์ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการแปลภาพยนตร์

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการแปลภาพยนตร์ โดยงานวิจัยต่างๆ ได้กล่าวถึงปัญหาวิธีการแก้ไขปัญหา ข้อจำกัดในการแปลภาพยนตร์ รวมทั้งกลวิธีที่ใช้ในการแปลภาพยนตร์ ดังนี้

ดีแอส, เอไลน์ (2007) กล่าวว่า กล่าวได้ว่า บทบรรยายภาพยนตร์จะให้การแปลในฐานะการเขียนเรียบเรียงใหม่ โดยในปัจจุบันแนวคิดที่ว่า การแปลจะต้องยึดติดตามต้นฉบับนั้น ไม่ได้ได้รับความนิยมเหมือนสมัยก่อน นักวิชาการในช่วงปี ค.ศ. 1980 - 1989 ต่างให้ความสนใจกับภาษาฉบับแปลและหน้าที่ของงานแปลนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งกล่าวได้ว่า จะต้องคำนึงถึงผลงานมากกว่ากระบวนการตั้งแต่ที่ภาพยนตร์และรายการโทรทัศน์ถูกผลิตขึ้นไปจนถึงกระบวนการแปลและการจัดจำหน่ายไปยังสื่อและกลุ่มผู้รับที่แตกต่างกันออกไป กระบวนการเหล่านี้ทำให้ “ข้อความต้นฉบับ” และ “ผู้ประพันธ์” ถูกลดบทบาทลง เนื่องจากภาษาต้นฉบับถูกถ่ายทอดไปเป็นภาษาฉบับแปล แต่การแปลนั้นก็ยังคงต้องรักษาเรื่องภาษาและวัฒนธรรมควบคู่กันไป อย่างไรก็ตามข้อความที่ถูกแปลหรือเรียบเรียงใหม่นั้น ก็ยังคงเชื่อมโยงกับภาษาต้นฉบับอยู่ หากแต่จะถูกนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายใหม่ตามลักษณะการรับชมและรับฟัง

นักแปลมักจะประสบปัญหาในการแปลข้อความที่มีกฎหรือข้อจำกัด ซึ่งข้อจำกัดของการแปลคือ ข้อจำกัดในเรื่องของ “เวลา” และ “พื้นที่” ผู้แปลบทบรรยายภาพยนตร์จะต้องคำนึงถึงเวลาและพื้นที่รวมทั้งภาพและเสียงบรรยายเดิมที่ปรากฏในภาพยนตร์ด้วย ซึ่งข้อจำกัดดังกล่าวทำให้ผู้แปลต้องอาศัยกลวิธีการลดจำนวนข้อความ (Text reduction) โดยมีสาเหตุมาจาก

1) ผู้ชมหรือผู้ฟังสามารถเข้าถึงการพูดได้รวดเร็วกว่าการอ่าน บทบรรยายได้ภาพจะต้องใช้เวลา ผู้ชมหรือผู้ฟังในการจดจำและทำความเข้าใจบทบรรยายที่นำเสนอในจอภาพ

2) ผู้ชมจะต้องชมภาพบนจอและฟังเสียงบรรยายในฟิล์มไปด้วย ดังนั้นจะต้องให้เวลาที่เหมาะสมกับผู้ชมภาพยนตร์ในการรวมเอาการอ่าน การชมภาพยนตร์ และการรับฟังเข้าด้วยกัน

3) บทบรรยายได้ภาพมีพื้นที่จำกัดเพียง 2 บรรทัด จำนวนตัวอักษรของบทบรรยายจะขึ้นอยู่กับเวลาที่นำเสนอภาพ ซึ่งจะต้องมีความเหมาะสมและทันเวลากับภาพและข้อความต้นฉบับเดิม

การลดจำนวนข้อความมี 2 วิธี คือ การลดบางส่วน และวิธีการลดทั้งหมด โดยทั้ง 2 วิธีนี้ขียนนำมาใช้ควบคู่กัน ซึ่งนำไปสู่การเขียนเรียบเรียงใหม่ ซึ่งเป็นกลวิธีที่นิยมใช้ในการแปลบทบรรยายภาพยนตร์ ผู้แปลจะคำนึงถึงเวลาและพื้นที่ในการนำเสนอบทบรรยายได้ภาพแล้วจึงตัดข้อความหรือถ้อยคำที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตีความของผู้ชมและผู้ฟัง และกำหนดข้อความหรือถ้อยคำที่เกี่ยวข้องอย่างกระชับขึ้นมาใหม่ นอกจากนี้ ผู้แปลสามารถใช้วิธีการลดและการปรับเปลี่ยนบทบรรยายได้ภาพ (Condensation and reformulation) โดยมีกลวิธีดังนี้

1. ระดับคำ

- 1.1 การทำให้คำพูดที่ซับซ้อนง่ายขึ้น
- 1.2 การกล่าวอย่างกว้างๆ
- 1.3 การใช้คำใกล้เคียงที่สั้นกว่า
- 1.4 การใช้กาลที่ง่าย
- 1.5 การเปลี่ยนระดับคำ
- 1.6 การใช้คำที่สั้นและน่าสนใจ
- 1.7 การละหรือตัด (Omission)

2. ระดับวลีหรือประโยค

2.1 การเปลี่ยนประโยคปฏิเสธหรือประโยคคำถามเป็นประโยคบอกเล่า และเปลี่ยนประโยคคำถามอ้อมเป็นประโยคคำถามตรง

2.2 การเปลี่ยนส่วนขยายหรือกริยาช่วยให้ง่ายขึ้น

2.3 การเปลี่ยนประโยค Direct speech เป็น Indirect speech

2.4 การเปลี่ยนประธานของประโยค

2.5 การปรับเปลี่ยนสาระสำคัญ

2.6 การเปลี่ยนประโยคยาวหรือประโยคความซ้อนเป็นประโยคความเดียว

2.7 การเปลี่ยนประโยคกัตตุวาจก (Active voice) เป็นประโยคกรรมวาจก (Passive voice) หรือเปลี่ยนประโยคกรรมวาจก (Passive voice) เป็นประโยคกัตตุวาจก (Active voice)

2.8 การใช้คำสรรพนามและตัวบ่งบอกอื่นแทนคำนามหรือนามวลี

2.9 การรวมประโยคหรือวลี

2.10 การละหรือตัด (Omission)

หอมหวล (2527) กล่าวว่า การแปลบทภาพยนตร์มีข้อจำกัดอันเป็นลักษณะเฉพาะประเภท ซึ่งแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ของการแปล ดังนี้

1. แปลคำบรรยายได้ภาพ สำหรับให้ผู้ชมภาพยนตร์อ่านโดยคงเสียงพูดในภาพยนตร์ไว้ โดยจะมีตัวหนังสือที่เป็นคำแปลอยู่ใต้ภาพ การแปลบทบรรยายได้ภาพสำหรับภาพยนตร์ที่ฉายในโรงภาพยนตร์ในหนึ่งบรรทัดจะมีตัวอักษรได้ไม่เกิน 28 ตัว ซึ่งผู้แปลจะต้องแปลให้ได้ถูกต้องและครบถ้วนเทียบเท่ากับต้นฉบับ

2. แปลบทพากย์ จะใช้เสียงของผู้พากย์ ภาษามาแทนเสียงของตัวละครในภาพยนตร์ โดยการตัดเสียงเดิมออก ซึ่งตามหลักการแปลบทพากย์ การเลือกคำแปลจะต้องคำนึงถึงการเคลื่อนไหวของริมฝีปากตัวแสดงและบทสนทนาที่แปลออกมาจะต้องพอดีกับช่วงที่ตัวแสดงแต่ละตัวพูด

เขวง (2542) กล่าวว่า การแปลบทภาพยนตร์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การแปลบทบรรยายภาพ บทแปลจะต้องมีความเหมาะสมกับเนื้อที่ที่จะบันทึกหรือพิมพ์ลงในกรอบที่ว่างได้ภาพ การแปลบทบรรยายภาพเป็นการแปลแบบเอาความ ผู้แปลจะต้องพยายามสื่อความหมายให้ตรงหรือใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด

2. การแปลบทพากย์ บทแปลจะต้องมีความเหมาะสมกับภาพที่ปรากฏในภาพยนตร์ ผู้แปลต้องพยายามแปลให้มีจำนวนพยางค์ตรงกับกรเคลื่อนไหวปากของผู้แสดง ถ้าผู้แปลสามารถแปลให้มีจำนวนพยางค์เท่ากัน เริ่มพูดและจบคำพูดได้พร้อมกันจะเป็นการแปลบทพากย์ที่ดี การแปลบทพากย์ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการแปลแบบเอาความ

แนวคิดเกี่ยวกับเพศกับการใช้ภาษา

การศึกษาและการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเพศกับการใช้ภาษานั้นเริ่มขึ้นประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 20 จากการอ้างถึงบันทึกที่ว่าผู้ชายและผู้หญิงของชนเผ่าคาริบพูดกันคนละภาษา (Jespersen, 1968) แต่ภายหลังมีการอธิบายว่าผู้ชายและผู้หญิงในชนเผ่านั้นมีได้พูดกันคนละภาษา เป็นเพียงการใช้ถ้อยคำที่แตกต่างกันเท่านั้น

โรบิน (1990 อ้างถึงใน Deborah, Don, 2003) เสนอรูปแบบของการใช้ภาษาที่แตกต่างกันของเพศหญิงและเพศชาย ดังนี้

1) เพศหญิงและเพศชายมีวงคำศัพท์ที่ใช้ต่างกัน เช่น คำศัพท์เรียกชื่อ

2) เพศหญิงมักใช้ภาษาที่สุภาพกว่าเพศชาย

3) เพศหญิงนิยมใช้ภาษาที่อ่อนกว่าเพศชาย โดยจะใช้คำกริยาช่วย

4) เพศหญิงนิยมใช้รูปประโยค Question Tag ในความหมายประโยคบอกเล่า

5) เพศหญิงมักใช้ภาษาถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และมีการออกเสียงที่ถูกต้องมากกว่าเพศชาย

6) เพศหญิงนิยมใช้การออกเสียงของประโยคคำถามกับประโยคบอกเล่ามากกว่าเพศชาย

7) เพศหญิงนิยมใช้คำคุณศัพท์ที่ไม่มีมีความหมาย (Empty adjective) เพื่อแสดงความชอบหรือพอใจ ส่วนเพศชายจะไม่นิยมใช้คำคุณศัพท์เช่นนี้ แต่จะใช้คำที่ไม่แสดงลักษณะเฉพาะเพศ (Neutral words)

8) เพศหญิงนิยมอ้างคำพูดผู้อื่นตามที่รับรู้มา (Direct Question) ส่วนเพศชายนิยมกล่าวด้วยคำพูดของตนเอง (Paraphrase)

9) เพศหญิงเน้นการออกเสียงให้สอดคล้องกับความหมายของคำ

10) เพศหญิงไม่นิยมพูดตลก ไม่ค่อยมีอาการมึนขัน ไม่ค่อยเข้าใจเรื่องตลก และเล่าเรื่องตลกซ้ำกันได้ไม่ดีเท่าเพศชาย ซึ่งจะตรงข้ามกับเพศชาย

การวิเคราะห์หลักวิธีการแปลภาษาเพศหญิง

ตามแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการแปลของแคทเธอริน (1974) ผู้แปลใช้กลวิธีการแปล ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 การแยกความหมายต้นฉบับที่ใช้คำๆ เดียว

จากเหตุการณ์ที่แคร์รี่และบิกพากันไปชมพิพิธภัณฑ์ที่ทั้งคู่จะซื้อก่อนเข้าไปชมทั้งคู่ได้คุยกันว่าครั้งนี้มาชมห้องพักเป็นครั้งที่เท่าไร แคร์รี่บอกกับบิกว่าเป็นครั้งที่ 33 บิกจึงกล่าวกับแคร์รี่ว่า “33 เลขนำโชค” แต่ เมื่อเข้าไปชมแล้วห้องกลับไม่ถูกใจทั้งคู่แคร์รี่จึงบอกกับบิกว่า “34” โดยใช้เสียงสูงเป็นประโยคคำถาม เพื่อชักชวนบิกไปชมที่อื่น จากแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศกับการใช้ภาษานั้นของ โรบิน เลคอฟ (1990) กล่าวว่า เพศหญิงนิยมใช้การออกเสียงของประโยคคำถามกับประโยคบอกเล่ามากกว่าเพศชาย ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลตรงตัว ให้ผู้ชมภาพยนตร์ฟังเสียงภาพยนตร์ที่ปรากฏ โดยไม่มีการเพิ่มคำใดๆ ลงไปในบทบรรยายฉบับแปลเลย

ตัวอย่างที่ 2 การใช้การทับศัพท์

จากเหตุการณ์ที่แคร์รี่นำหนังสือไปคืนที่ห้องสมุด ระหว่างที่แคร์รี่กำลังคืนหนังสืออยู่นั้น มีพนักงานจัดสถานที่ถามบรรณารักษ์ห้องสมุดว่าสถานที่จัดงานแต่งงานอยู่บริเวณใด บรรณารักษ์ห้องสมุดบอกพนักงานว่าอยู่บริเวณด้านบน ทำให้แคร์รี่เดินตามขึ้นไปดูแล้วชื่นชอบสถานที่นี้จึงกล่าวขึ้นมาว่า “It was **perfect**” ผู้แปลใช้กลวิธีการแปล โดยการทับศัพท์ โดยผู้แปลถ่ายทอดบทแปลออกมาว่า “ที่นี่แหละเพอร์เฟ็ค”

ตัวอย่างที่ 3 การใช้การทับศัพท์

จากเหตุการณ์ที่แคร์รี่ขึ้นไปดูสถานที่จัดงานแต่งงานในห้องสมุด เมื่อเธอเห็นสถานที่แล้วจึงตัดสินใจที่จะใช้สถานที่นี้เป็นที่จัดงาน แคร์รี่จึงกล่าวออกมาว่า “Big and I would be married in the classic New York **landmark** that housed all the great love stories.” ซึ่งผู้แปลถ่ายทอดบทบรรยายออกมาว่า “บิกและฉันจะแต่งงานกัน ณ **แลนด์มาร์ค** แห่งนิวยอร์ก สถานที่ที่เก็บเรื่องราวความรักอันยิ่งใหญ่” โดยผู้แปลใช้

การทับศัพท์คำว่า “Landmark” ถ่ายทอดออกมาเป็น “แลนด์มาร์ค”

ตัวอย่างที่ 4 การใช้การทับศัพท์และการใช้ข้อความอธิบาย

จากเหตุการณ์ที่แคร์รี่และบิกเข้าไปดูห้องพักที่จะซื้อ พนักงานนำชมพาทั้งสองเข้าไปชมอีกห้องมองเห็นหลังคา จากต้นฉบับที่ว่า “And across the **rooftop terrace**” ซึ่งผู้แปลถ่ายทอดบทแปลออกมาว่า “และตรงข้ามกับ**เทอร์เรซหลังคากระจก**” ผู้แปลได้ใช้กลวิธีการแปลโดยการทับศัพท์คำว่า Terrace และใช้คำอธิบายคำว่า “กระจก” ต่อท้ายเข้าไปเพื่อเพิ่มการรับรู้ของผู้ชม เนื่องจากในภาพยนตร์ได้แสดงให้เห็นภาพของหลังคาที่สร้างจากกระจก

สรุปผลการวิจัย

ในด้านความถูกต้องของบทแปลบทบรรยายได้ภาพยนตร์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์กลวิธีการแปลภาษาเพศหญิง พร้อมด้วยปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการแปล คือ ความหมายของคำ บริบทในภาพยนตร์ และข้อจำกัดในเรื่องบทบรรยายได้ภาพยนตร์ จากการวิจัยพบว่า ในด้านความถูกต้องของบทแปล โดยส่วนมากผู้แปลเลือกใช้คำที่สื่อความหมายและอารมณ์ของตัวละครได้อย่างชัดเจนและมีความใกล้เคียงกับต้นฉบับ การแปลคำประเภทต่างๆ เช่น คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ หรือแม้แต่คำสบล คำขยายที่ปรากฏในภาพยนตร์ มีการรักษารูปแบบและความหมายไว้คงเดิม โดยใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัว

ในด้านการแปลถ้อยคำสำนวน ผู้แปลใช้กลวิธีการปรับบทแปล เพื่อให้ความหมายของบทแปลมีความเป็นภาษาปาก มีความสมจริง เหมาะสมกับการใช้เป็นบทบรรยายได้ภาพยนตร์

ในด้านการแปลระดับประโยค ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการปรับโครงสร้างประโยค เพื่อความ

กระชับของบทแปล ซึ่งจะช่วยให้บทบรรยายได้ ภาพยนตร์ไม่ยาวเกินพื้นที่ของจอภาพยนตร์

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง กลวิธีการแปลภาษาเพศหญิง ในบทบรรยายภาพยนตร์ เป็นการวิจัยจากภาพยนตร์ ซึ่งจะมีข้อจำกัดในด้านพื้นที่ของบทบรรยายได้ ภาพยนตร์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้มีการศึกษา กลวิธีการแปลภาษาเพศชายและหญิงในวรรณกรรม ประเภทต่างๆ บ้าง เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น หรือแม้แต่ นิตยสารที่จำหน่ายตามท้องตลาด เพื่อที่จะสามารถ ถ่ายทอดบทแปลให้มีความถูกต้องสมบูรณ์และได้ อรรถรสมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุจริต ลักษณ์ ศิษฺลุง ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการ ทำวิจัยเป็นอย่างมาก อาจารย์กฤตยา อภินิษฐ์ อาจารย์ที่ ปรึกษา ผู้ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาดลอดจนช่วย ตรวจทานความถูกต้องของการทำวิจัย สุดท้ายนี้ ผู้วิจัย ต้องกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่สนับสนุนและเป็น กำลังใจให้ผู้วิจัยมาโดยตลอด รวมทั้งเพื่อนสาขาวิชา การแปล ที่ให้คำปรึกษาและเป็นมิตรที่ดีเสมอมา

เอกสารอ้างอิง

กชมน ทองสร้อย. กลวิธีการแปลภาษาเพศหญิง: กร ณี ศึกษานวนิยายแปลเรื่อง คำสารภาพของสาว นักช้อปฯ และสาวนักช้อปฯ ตะลุยนิวยอร์ก ของพลอย จริยะเวช [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร รมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรม เพื่อการสื่อสารและการพัฒนา]. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล; 2549.

เชวง จันทระเชตต์. การแปลเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช; 2528.

ศุกกานดา ทองบุญรอด. กลวิธีการแปลภาษาเพศชาย. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการ สื่อสารและการพัฒนา]. นครปฐม: บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล; 2545.

สิทธิา พิณภูวตล. คู่มือนักแปลอาชีพ. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์; 2542.

สุวจิ จันทรรักษ์. ภาษากับเพศสภาพในการแปล: กลวิธีการแปลของนักแปลเพศหญิงและเพศ ชายจากบทประพันธ์เรื่อง “Windmills of the Gods” โดย Sidney Sheldon [วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ แปลภาษาอังกฤษและภาษาไทย] กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2556.

หอม หวล ชื่นจิตร. การแปล: อาชีพผู้ปวงชน กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ยูไนเต็ด โปรดักชั่น จำกัด; 2527.

Barnwell, K.G.L. Introduction to semantics and translation. England: Summer Institute of Linguistics; 1980.

Diaz Cintas, J. & Ramael, A. Audiovisual Translation: Subtitling. Manchester: St. Jerome Publishing; 2007.

Cameron, D., Kulick, D. Language and Sexuality. Cambridge: Cambridge University Press; 2003.

Jespersen, O. Language: Its Nature, Development and Origin. London: George Allen and Unwin; 1968.